കൃഷ്ണ അനുജൻ

പാമുക് സംസാരിക്കുമ്പോൾ

കൊച്ചിയിൽ നിറയെ പുസ്തകങ്ങളുള്ള ഒരു വീട്ടിലാണ് ഞാൻ വളർന്നത്. പോയ സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നെല്ലാം ഞാനും അമ്മയും ചേർന്ന് പുസ്തകങ്ങൾ വാങ്ങിച്ചു കൂട്ടി പുസ്തകപ്രദർശനങ്ങൾ, പഴയ പുസ്തകങ്ങൾ വിൽക്കുന്ന കടകൾ, ഒരിക്കൽ ഡൽഹിയിലെ വഴിയോരങ്ങളിൽ നിന്നു പോലും. പതുക്കെ, മുക്കും മൂലയും വായിച്ചവയും വായിക്കാത്തവയും ആലോചിച്ചുവാങ്ങിയവയും വെറുതെ സമ്മാനമായി കിട്ടിയവയുമായ പുസ്തകങ്ങൾകൊണ്ട് നിറഞ്ഞു. വൈദ്യുതിബിൽ അടച്ചതിന്റെ രശീതികളും നനച്ചുണക്കിയ വസ്ത്രങ്ങളും ഉപയോഗശൂന്യമായ ഇലക്ട്രോണിക് ഉപകരണങ്ങളും അമ്മൂമ്മ ഒളിപ്പിച്ചുവെക്കുന്ന സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളും പുസ്തകങ്ങൾക്കൊപ്പം ഇടം പങ്കിട്ടു. അങ്ങനെയാണ്, പതിനാലുവയസ്സിൽ ഞാൻ ഓർഹൻ പാമുകിന്റെ ഇസ്താൻബുൾ വായിക്കാൻ ഇടയായത്. ഇംഗ്ലീഷ്, അമേരിക്കൻ സാഹിത്യം പതിവായി വായിച്ചുവളരവേയാണ് പാമുക് ഒരു മുഴുവൻ പുതിയ ലോകം എനിക്കു മുൻപിൽ തുറന്നിട്ടത്. പെട്ടെന്ന്, കൊച്ചിയോടു കിടക്കുന്ന ഒരു പട്ടണത്തിലെ പെൺകുട്ടിക്ക് ടർക്കിയിലെ ഇസ്താൻബുളിൽ വളരുന്ന ഒരു ആൺകുട്ടിയെ മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചു. ആദ്യത്തെ പരിചയപ്പെടൽ അതായിരുന്നു.

പതിനൊന്നു കൊല്ലങ്ങൾക്കും ആയിരക്കണക്കിനു കിലോമീറ്ററുകൾക്കും സ്നോ. മൈ നെയിം ഈസ് റെഡ് എന്നീ രചനകൾക്കും (മറ്റു ചില ആഗോളനോവലുകൾക്കും) ഇപ്പുറം ഞാൻ കൊളംബിയ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിലെ പുലിറ്റ്സർ ഹാളിൽ ഓർഹൻ പാമുകുമായി ആദം കിർഷ് സംവദിക്കുന്നതിനു സാക്ഷിയായി. ആദം കിർഷ് ആയിടെയാണ് ആഗോളനോവൽ എന്ന വിഷയത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഏതാനും ലേഖനങ്ങളുടെ സമാഹാരം പുറത്തിറക്കിയത്. കൊളംബിയ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയുടെ സ്കൂൾ ഓഫ് ജേർണലിസം പ്രശസ്തരായ പ്രാസംഗികരുടെ ആവേശം കൊള്ളിക്കുന്ന പ്രഭാഷണങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കുമ്പോൾ പല തുറകളിലുമുള്ള സദസ്യർ എത്തിച്ചേരാറുണ്ട്. അറിവിന്റെ ശരിയായ ഇരിപ്പിടം തന്നെയാണത്. ശിശിരം അവസാനിക്കാറായിരുന്നു. വല്ലാത്ത തണുപ്പുള്ള ആ സന്ധ്യയിലും ഹാൾ നിറഞ്ഞു കവിഞ്ഞിരുന്നു. എന്റെ സുഹൃത്ത് എനിക്കായി കരുതിവെച്ചിരുന്ന ഇരിപ്പിടത്തിലേക്ക് പാമുകിന്റെ ഓട്ടോഗ്രാഫിനായി കയ്യിലെടുത്തിരുന്ന ദി ബ്ലാക്ക് ബുക്കിന്റെ കോപ്പിയുമായി ഞാൻ നീങ്ങി.

ഓർഹൻ പാമുക് വേദിയിൽ ഇരിക്കുകയാണ്. സ്യൂട്ട് ധരിച്ച, മെലിഞ്ഞു നീണ്ട, ഒരു പശ്ചിമേഷ്യൻ സ്റ്റീഫൻ ഹോക്കിങ്ങിനെ എവിടെയോ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്ന രൂപം. കുറച്ചുകൂടി ചെറുപ്പവും വലിപ്പവുമുള്ള ആദം കിർഷ്– ന്യൂയോർക്കുകാരൻ എന്നു സംശയം – അദ്ദേഹത്തിന്റെ വലതുവശത്തും. രണ്ടു വൈജ്ഞാനികൾ തമ്മിലുള്ള ഒരു സംസാരമാണ് നടക്കാൻ പോകുന്നത്; പാമുക് അത്ര വാഗ്മിയൊന്നുമല്ല എന്ന് ആരോ എനിക്കൊരു താക്കീതും തന്നിരുന്നു. നീണ്ട ഏകതാനമായ ഒരു സംഭാഷ ണത്തിന്റെ സൂചനകളെല്ലാം വായുവിലുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും, വളർന്നു എന്നു തോന്നിച്ചകാലത്ത് ഞാൻ ആരാധിച്ചിരുന്ന ഈ മനുഷ്യനെ കേൾക്കുവാൻ തന്നെ ഞാൻ ഉറച്ചിരുന്നു. എന്താണ് ആഗോളനോവൽ? എന്ന പൊള്ളിക്കുന്ന ചോദ്യവുമാ യാണ് പാമുക് സംഭാഷണം ആരംഭിച്ചത്. വൈജ്ഞാനികർക്ക് തുടക്കത്തിൽതന്നെ നിർവചനങ്ങൾ ലഭിക്കണം. ഞങ്ങൾ അങ്ങനെയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. പ്രകോപി പ്പിക്കുന്ന, അധികവും നല്ലതല്ലാത്ത രീതിയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു വാക്കാണ് അത് എങ്കിലും, സാഹിത്യത്തിലെ നല്ല സംജ്ഞകളിൽ ഒന്നാണതെന്ന് ആദം കിർഷ് വിശദീകരിച്ചു. ദേശീയ സാഹിത്യത്തിന്റെ കാലം അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. എങ്കിലും പരക്കെ വായിക്കപ്പെടുന്ന പലതും ആഴത്തിൽ വായിക്കപ്പെടുന്നില്ല എന്നത് ആശങ്ക യുണർത്തുന്നു. സാഹിത്യത്തിന്റെ ആഗോള സ്വഭാവവും അതിന്റെ അന്താരാഷ്ട്ര പ്രശസ്തിയും തമ്മിൽ ബന്ധപ്പെട്ടാണിരിക്കുന്നതെന്ന് പാമുക് ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. ഇതിനു വളംവെച്ചു കൊടുക്കുന്ന എഴുത്തുകാരന് നഷ്ടമാകുന്നത് സമർപ്പണമനോഭാവ മുള്ള ദേശീയ വായനക്കാരെയാണ്. എഴുതുമ്പോൾ എന്റെ മനസ്സിലുള്ളത് ടർക്കി യിലെ വായനക്കാരാണോ അതോ അന്താരാഷ്ട്ര വായനസമൂഹമാണോ എന്ന് പ ലരും എന്നോടും ചോദിക്കാറുണ്ട്. എഴുത്തുഭാഷ തന്നെ ഇംഗ്ലീഷ് ആയ ഇംഗ്ലീഷ് -അമേരിക്കൻ എഴുത്തുകാർക്ക് ഇത് കുറച്ചുകൂടി എളുപ്പമാണ്. കാരണം ഇംഗ്ലീഷ് ഇന്നൊരു ആഗോള- മാദ്ധ്യമമാണ്. പ്രത്യേക ദേശങ്ങൾ, ഇടങ്ങൾ, സംസ്കാരങ്ങൾ ഇവയെക്കുറിച്ചെഴുതുന്ന ആഗോള എഴുത്തുകാരിൽ രണ്ടു തരക്കാരുണ്ട് എന്ന തന്റെ അഭിപ്രായത്തെക്കുറിച്ചും പാമുക് സംസാരിച്ചു. ഒരു കൂട്ടർ ഒരു പ്രത്യേക പ്ര ദേശത്തെ വായനക്കാർക്കുവേണ്ടി മാത്രം എഴുതുകയും അതിൽനിന്ന് പ്രശസ്തി യാർജ്ജിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മറ്റേക്കൂട്ടർ, കസുവോ ഇഷിഗുരോവിനെപ്പോലെ യുള്ള ചിലർ, ആഗോളവായനാസമൂഹത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കിത്തന്നെ എഴുതുന്നു.

ആഗോള വായനാസമൂഹത്തെ മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചെഴുതുന്ന ഒരു നോവൽ പ്രാദേശികവും സവിശേഷവുമായ വിശദാംശങ്ങളെ പെരുപ്പിച്ചുകാട്ടുന്നു. എന്നാൽ ഒരു പാമുക് നോവലിൽ നിന്ന് എപ്പോഴും ഞാൻ പുറത്തുകടക്കുക ടർക്കിയിലെ തെരുവുകളുടെ ഗന്ധം ചുമന്നുകൊണ്ടാവും. ആഗോളവായനക്കാരൻ ഒരു ദേശത്തിന്റെ ആധികാരികതയിൽ വളരെയധികം ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ടെന്നതിനെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം തികച്ചും ബോധവാനാണെന്നു തോന്നി. എന്നാൽ ഇത് നോവലിന്റെ ചരിത്രവുമായാണ് ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്ന് അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചു. ദേശരാഷ്ട്രങ്ങളുടെ ഉയർച്ചക്കൊപ്പം തന്നെയാണ് നോവലിന്റെ പ്രശസ്തിയും വർദ്ധിച്ചത്. പുഷ്ടിപ്പെട്ടുവരുന്ന മദ്ധ്യവർഗ്ഗത്തിന് ആസ്വദിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതും വിലകുറഞ്ഞതും സുലഭവുമായ ഒരു മാദ്ധ്യമമായിരുന്നു നോവൽ. ഉപയോഗിച്ച പുസ്തകങ്ങൾക്കിടയിൽ നിന്നു വാങ്ങിയ ദി ബ്ളാക് ബുക്ക് നോക്കി ഞാൻ നന്നായൊന്നു തലകുലുക്കി. പക്ഷേ, വിശദാംശങ്ങൾ പ്രാദേശികതലത്തിൽ മാത്രമേ ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നുള്ളൂ, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിന്റെ കൊച്ചു കൊച്ചു വിശദാംശങ്ങൾ കലയുടെ ഉയർന്ന തലങ്ങളിലേക്ക് ഉയർത്തപ്പെട്ടു കാണുന്നത് ആളുകൾക്ക് ഇഷ്ടമാണ്. തികച്ചും സാധാരണമായതിന്റെ വിവരങ്ങളാണ് വായനക്കാരെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിലേക്ക് ഇത്രയും വലിച്ചടുപ്പിക്കുന്നത് എന്നു ഞാൻ അനുമാനിച്ചു.

ഒരു നോവലിനെ ആഗോളവത്കരിക്കുന്നതിന് രണ്ടുമാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉണ്ടെന്ന് കിർഷ് വാദിച്ചു; ഒരു ജനവിഭാഗത്തെയോ ഒരു പ്രദേശത്തെയോ ബന്ധപ്പെടുത്താതെ കഥ പറയാം - കാഫ്ക ചെയ്യുന്നതു പോലെ - അല്ലെങ്കിൽ ഫോക്നറോ പാമുകോ ചെയ്യുന്നതുപോലെ വിശാംശങ്ങളുടെ സമൃദ്ധികൊണ്ട് ആഗോളവായനാസമൂഹത്തെ പ്രാദേശികമായ അനുഭവങ്ങളിലേക്ക് ഉയർത്തിക്കൊണ്ടുവരാം. ഒരു എഴുത്തുകാരൻ അതിനു ശ്രമിക്കുകതന്നെ വേണമെന്നാണ് അദ്ദേഹം വിശ്വസിക്കുന്നത്. വിജയം നേടിയ ഒരു കൃതി ഒരിക്കലും ഒരു ഗൂഢാലോചനയല്ല, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. എന്തുകൊണ്ടാണ് നമുക്ക് അവ്യക്തമായ വിവരണങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ഒരു കൃതി ഇഷ്ടപ്പെടാൻ കഴിയാത്തത് എന്നതിനെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം വളരെ എളുപ്പമായി എന്നാൽ വളരെ കൃത്യമായി നടത്തിയ വിശകലനം എന്നെ ഞെട്ടിച്ചുകളഞ്ഞു - നാം അന്യരാണെന്ന തോന്നൽ ഉണ്ടാകുന്നതുകൊണ്ട്. ഉള്ളടക്കത്തെ ആധാരമാക്കിയാണ് ആസ്വാദനം സംഭവിക്കുന്നതെന്നും അദ്ദേഹം നിരീക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ

നോവലുകളിൽ പലതിനും വ്യത്യസ്ത രാജ്യങ്ങളിൽ ലഭിച്ചിട്ടുള്ള പ്രശസ്തിയുടെ അളവിനും വ്യത്യാസമുണ്ടത്രേ. 9/11 ന്റെ കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നോ എന്ന നേ ാവലിന്, അത് ടർക്കിയിലെ ഇസ്ലാം തീവ്രവാദ രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ എഴുതപ്പെട്ടതായതുകൊണ്ട് അമേരിക്കയിൽ നല്ല പ്രചാരം ലഭിച്ചു. ടർക്കിയിലാക ട്ടെ, ഇതിവൃത്തം പുതുമയില്ലാത്തതായതുകൊണ്ടാവാം, വായനക്കാരെ അത്രക്ക് ആകർഷിച്ചില്ല.

ചില സംസ്കാരങ്ങളുടെ അടച്ചുറപ്പാക്കിയ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ച് പാമുക് സൂചിപ്പി ച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് കിർഷ് 'സ്നോ'യിലെ അവസാനവാചകത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചു; അതിലെ പ്രധാന കഥാപാത്രമായ ഫാസിൽ ഞങ്ങളെ ആർക്കും മനസ്സിലാവില്ല എന്ന പ്രസ്താവനയോടെയാണ് നോവൽ അവസാനിപ്പിക്കുന്നത്. പുസ്തകം വായിച്ച് അവിടംവരെയെത്തിയിട്ടും മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുക യാണ് നിങ്ങൾ എങ്കിൽ വായിച്ചത് വെറുതെയായി എന്നാണ് അർത്ഥമെന്ന് പാമുക് ലളിതമായി ഉത്തരം നൽകി. ഫാസിൽ ദേശീയമായ തീവ്രവാദത്തിൽ വിശ്വസി ക്കുന്ന ആളാണ്, അത് ഞാനല്ല. അവനെ ആരെങ്കിലും മനസ്സിലാക്കണമെന്നു അവൻ ആശിച്ചിരുന്നു. അത് അവന്റെ ആഗ്രഹമാണ്. പിന്നെ ഫാസിലിന്റെ പ്രതിധ്വ നിയെന്നപോലെ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. ആഗോളം എന്ന വാക്ക് നല്ല അർത്ഥത്തിൽ തന്നെ ഉപയോഗിക്കണം എന്നുണ്ടോ? ടർക്കിയും യൂറോപ്പും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വേണ്ടവിധം നിർവചിക്കപ്പെടാതിരുന്ന ഒരു കാലഘട്ടത്തിൽ ടർക്കിയിൽ വളരാൻ ഇടയായതിൽ നിന്നാണോ ദേശീയവാദവും ആഗോളവാദവും തമ്മിലുള്ള ഈ ഉര സൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടാവുക എന്ന് കിർഷ് ശങ്കിച്ചു. ആ ഉരസലല്ല ഇവിടെ പരാമർശി ക്കപ്പെട്ടത് എന്ന് പാമുക് മറുവാദം ഉന്നയിച്ചു. ആഗോളവത്കരിക്കപ്പെടാതിരിക്കുക എന്നതായിരുന്നു മാതൃക. അമേരിക്കൻ എഴുത്തുകാർക്ക് അവരുടെ വിവരണങ്ങ ളുടെ വിശദാംശങ്ങളിലേക്ക് കടക്കേണ്ട ആവശ്യം സാധാരണയായി ഉണ്ടാകുന്നില്ല. എന്നാൽ വിയറ്റ്നാമിലെയോ ഹങ്കറിയിലേയോ ഒരു എഴുത്തുകാരന് ബുദ്ധിപൂർവ്വം കണക്കുകൂട്ടി വിവരിക്കേണ്ടിവരുന്നു. ഈ നിരീക്ഷണം എത്ര പൊതുസ്വഭാവമുള്ള താണ് എന്നത് എന്നെ ആഴത്തിൽ സ്പർശിച്ചു. അമേരിക്കയിലെത്തി രണ്ടുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞിട്ടും എന്റെ പെരുമാറ്റം മറ്റുള്ളവർക്ക് ദഹിക്കണമെങ്കിൽ പല വിശദീകരണ ങ്ങളും നൽകേണ്ടിവരാറുണ്ട്. ഇതിന്റെ തെളിച്ചമുള്ള വശം എന്താണെന്നാൽ അടി

സ്ഥാനപരമായ അനുമനത്തിന്റെ പുറത്താണ് നാമെല്ലാവരും പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. വിശദാംശങ്ങളെ ഒഴിവാക്കിയാലും വികാരങ്ങൾ സാർവലൗകികമാണ്. അദ്ദേഹം നിരീക്ഷിച്ചു.

കിർഷ് വിശുദ്ധമല്ലാത്ത ഒരു ചോദ്യത്തിലേക്ക് കടന്നു. അറിവ് എന്ന പ്രതീക്ഷ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നത് ഭൗമരാഷ്ട്രീയമായ അറിവാണ്. സാമ്രാജ്യത്വത്തിന്റെ ബാക്കിപത്രമാണോ ഇത്? എന്നും കിഴക്കിന്റെ വക്താവായ പാമുക് ആ ചോദ്യത്തെ തടുത്തത്, അത് സമയംകൊണ്ടുമാത്രം തെളിയുന്ന ഒന്നാണെന്നു പറഞ്ഞാണ്. നല്ല എഴുത്തുകാർ ധാരാളമുണ്ട്. എന്നാൽ മദ്ധ്യവർഗ്ഗം എന്നത് ഇംഗ്ലണ്ടിന്റെയും ഫ്രാൻസിന്റെയും സൃഷ്ടിയായതുകൊണ്ട് അവർക്ക് കുറച്ചു മേൽക്കൈ ലഭിച്ചു എന്നുമാത്രം. കിർഷ് തന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്ക് തിളങ്ങുന്ന ഒരു അടിവരയിട്ടു. നമ്മുടെ മനസ്സാക്ഷി ആഗോളവത്കരിക്കപ്പെടുമ്പോൾ നമ്മുടെ സാഹിത്യത്തിലും അതുതന്നെ സംഭവിക്കും.

പുലിറ്റ്സർ ഹാളിലെ പതിവുപോലെ, കാണികൾക്ക് ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കാനായി സദസ്സിലെ ഇരിപ്പിടങ്ങൾക്കിടയിലെ നടപ്പാതയിലും മൈക്കുകൾ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കിർഷ് വാക്കുകൾ അവസാനിപ്പിക്കുമ്പോഴേക്കും തന്നെ ഈ മൈക്കുകൾക്കരികിൽ സദസ്യരുടെ നീളൻ വരികൾ രൂപംകൊണ്ടുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. സമയമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഇവരിൽ പലർക്കും പിന്നീട് ഇരിപ്പിടങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങേണ്ടിവന്നു. ആരോ ചോദിച്ചു. ഒരു പുസ്തകത്തിന് ഒരു സംസ്കൃതിയെ വഞ്ചിക്കാനാകുമോ? ഒരിക്കൽ ടർക്കിക്കാരനല്ലാത്ത ഒരു വായനക്കാരൻ തന്നെ സമീപിച്ച് മിനിയേച്ചർ ചിത്രകലയെക്കുറിച്ച് ഒന്നുമറിയില്ലെങ്കിലും മൈ നെയിം ഈസ് റെഡ് നന്നായി ആസ്വദിച്ചു എന്ന് പറഞ്ഞത് പാമുക് ഓർമ്മിച്ചു. ഒരു ടർക്കിക്കാരന് അത് കുറച്ചുകൂടി ആസ്വദിക്കാനായേക്കും എന്ന് ആ വായനക്കാരനു തോന്നിയത്രേ. എന്നാൽ ടർക്കിയിലെ വായനക്കാർക്കും അതൊന്നും ഓർമ്മയുണ്ടാവില്ല എന്നാണ് പാമുകിന്റെ തോന്നൽ. വിസ്മൃതമായ ഒരു സംസ്ക്കാരത്തെ ആർക്കാണ് വഞ്ചിക്കാനാവുക?

സ്വയം ഏർപ്പെടുത്തുന്നതും രാജ്യം ഏർപ്പെടുത്തുന്നതുമായ സെൻസർഷിപ്പ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളെ എങ്ങനെ ബാധിക്കുന്നു എന്നായിരുന്നു മറ്റൊരാൾക്ക് അറി

യേണ്ടത്. ഉത്തരം ഉടൻ വന്നു. ഒരു നോവലിസ്റ്റ് എന്ന നിലക്ക് വളരെക്കുറച്ചു മാത്രം. എന്നാൽ ഒരു രാഷ്ട്രീയനിരീക്ഷകൻ എന്ന നിലക്ക് വളരെയധികം. ഒരു രസകരമായ ചോദ്യം ഉയർന്നുവന്നു- പ്രാദേശിക സാഹിത്യം എന്ന ഇടനില അളവുകോൽ യഥാർത്ഥത്തിലുണ്ടോ? സ്വന്തം പ്രദേശത്തുനിന്ന് വായിക്കുവാൻ പാമുക് സദസ്യരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുവെങ്കിലും അത് കൂടുതൽ ആഴത്തിലുള്ള വായനക്ക് തടസ്സമാകരുതെന്ന് താക്കീതു നൽകുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ ഇസ്താൻബുളിനെക്കുറിച്ച് എഴുതുന്നു- 65 വർഷങ്ങൾ ഞാൻ ചെലവഴിച്ചത് അവിടെയാണ്. ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതുന്നതിനെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചിട്ടുണ്ട്, ശ്രമിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. എങ്കിലും ടർക്കിഷ് ഭാഷയിൽ എഴുതുന്നതാണ് ഞാൻ കൂടുതൽ ആസ്വദിക്കുന്നത്. പിന്നെ ഞാനെന്തിന് ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതണം? പലർക്കും അവരുടെ സ്വന്തം ഭാഷയിൽ എഴുതാൻ സാധിക്കുന്നില്ല എന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞപ്പോൾ നോക്കുന്നത് എന്നെയാണോ എന്നു തോന്നിപ്പോയി - സ്വന്തം അമ്മമാരോട് അവർ ഏതു ഭാഷയിലാണോ സംസാരിക്കുന്നത്, അതിൽ ഒന്നുകിൽ അവർക്ക് എങ്ങനനെയെഴുതണമെന്നറിയില്ല, അല്ലെങ്കിൽ അവർ പ്രവാസത്തിലാണ്, അതുമല്ലെങ്കിൽ നാട്ടിൽ അവർക്ക് വായനക്കാരില്ല എന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ ടർക്കിഷ് ഭാഷയിലാണ് സ്വപ്നം കാണുന്നത്. നിങ്ങൾ സ്വപ്നം കാണുന്നത് ഏതു ഭാഷയിലാണോ ആ ഭാഷയിൽ എഴുതുക എന്നത് നല്ലൊരാശയമാണ്.

പരിപാടി കഴിയാറായപ്പോൾ ഇന്ത്യക്കാരനാണെന്ന് തോന്നിച്ച ഒരു പിങ്ക് ഷർട്ടുകാരൻ നടവഴിയിലേക്കെത്തി. മൈക്കിലേക്ക് കുനിഞ്ഞ് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. എനിക്ക് ഒരു നല്ല അവസാന ചോദ്യം ചോദിക്കാനുണ്ട്. എന്താണ് ജീവിതം എന്നതിന്റെ അർത്ഥം? സദസ്സിലെ ചിരിയടങ്ങിയപ്പോൾ പാമുക് സദസ്യരെ നോക്കി പുഞ്ചിരിച്ചു. ജീവിതത്തിന്റെ അർത്ഥം എന്നത് ഒരു ആഗോള ചോദ്യമാണ്. ഈ ചോദ്യം ഉള്ളതുകൊണ്ടാണ് ആഗോളസാഹിത്യം സാദ്ധ്യമാകുന്നത്. ഒരു നിമിഷം - ആ വലിയ ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരം കണ്ടെത്താൻ ശ്രമിക്കുന്ന നോബൽ സമ്മാനജേതാവായ ടർക്കിഷ് എഴുത്തുകാരനെ അതേ ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരം തേടുന്ന എന്റെ ഉള്ളിലെ പരിസ്ഥിതി ഗവേഷക ആഴത്തിൽ തൊട്ടറിഞ്ഞു. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ഒരു വൃത്തം മുഴുവനാക്കിയിരിക്കുന്നു.

പരിഭാഷ: പ്രസന്ന.കെ.വർമ്മ